

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. I-1343
6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) tikslas – sudaryti galimybes pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis sergančius suimtuosius ir nuteistuosius valstybės lėšomis drausti privalomuoju sveikatos draudimu.

Laisvės atėmimo vietų įstaigose laikoma apie 600 asmenų (suimtųjų ir nuteistųjų), sergančių pavojingomis užkrečiamomis ligomis (ŽIV/AIDS, tuberkulioze, hepatitais ir kt.). Egzistuoja didelė rizika, kad šie, asmenys, jei nebus laiku ir tinkamai gydomi įkalinimo įstaigose, minėtas ligas platins ir išėję į laisvę. Todėl būtina sudaryti lanksčias sąlygas užtikrinti veiksmingą laisvės atėmimo vietų įstaigose laikomų sergančiųjų pavojingomis užkrečiamomis ligomis gydymą.

Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo (toliau – SDĮ) 6 straipsnio 4 dalies 11 punkte numatyta, kad asmenys, sergantys visuomenei pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis, kurios yra įtrauktos į sveikatos apsaugos ministro patvirtintą sąrašą, valstybės lėšomis yra draudžiami privalomuoju sveikatos draudimu, tačiau ši nuostata šiuo metu yra netaikoma suimtiesiems ir nuteistiesiems, kadangi pagal SDĮ 6 straipsnio 5 dalį minėtų asmenų sveikatos priežiūros paslaugos apmokamos iš Lietuvos Respublikos teisingumo ministro valdymo sričiai skirtų valstybės biudžeto asignavimų.

Pavojingų užkrečiamų ligų gydymo kontekste tokia laisvės atėmimo vietų įstaigose laikomų asmenų sveikatos priežiūros paslaugų apmokėjimo sistema yra itin neefektyvi, kadangi dėl nuolat besikeičiančio suimtųjų ir nuteistųjų kontingento, sudėtinga iš anksto (ateinantiems biudžetiniams metams) suplanuoti šių ligų gydymui reikalingų lėšų poreikio, todėl dažna situacija, kai skirtų valstybės biudžeto asignavimų pritrūksta ir gydomą nuo pavojingų užkrečiamų ligų gauna ne visi suimtieji ir nuteistieji, kuriems toks gydymas yra būtinas.

Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacijos Nr. Rec (2006) 2 „Dėl Europos kalėjimų taisyklių“ 40.2 papunktyje pažymėta, kad sveikatos politika laisvės atėmimo vietose turi būti integruota į šalies sveikatos politiką ir atitikti ją. Europos komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą 2012 m. lapkričio 27 – gruodžio 4 d. vizito Lietuvoje ataskaitos 64 punkte, 2016 m. rugsėjo 5 – 15 d. vizito Lietuvoje ataskaitos 62 punkte akcentuojama, kad pagal Europoje taikomą praktiką, atsakomybė už sveikatos priežiūros paslaugas laisvės atėmimo vietose Lietuvoje turėtų tekti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, o 75 punkte ragina Lietuvos institucijas sukurti ir prioritetine tvarka įgyvendinti užkrečiamų ligų laisvės atėmimo įstaigose prevencijos strategiją.

Atsižvelgiant į tai, pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis sergančių suimtųjų (nuteistųjų) sveikatos priežiūros finansavimo integravimas į privalomojo sveikatos draudimo sistemą prisidėtų prie visuomenės sveikatos saugumo didinimo, bendro sveikatos priežiūros paslaugų laisvės atėmimo įstaigose atitikties platesnei bendruomenei teikiamoms paslaugoms principo įgyvendinimo ir bent iš dalies įgyvendintų Komiteto rekomendaciją.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorius – Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija. Įstatymo projektą parengė Teisingumo ministerija (Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento direktorė Simona Mesonienė (tel. (8 5) 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt), Bausmių vykdymo sistemos skyriaus vedėjas Marius Rakštelis (tel. (8 5) 266 2874, el. p. marius.rakstelis@tm.lt) ir šio skyriaus patarėjas Tauras Rutkūnas (tel. (8 5) 219 1895, el. p. tauras.rutkunas@tm.lt)).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Pagal SDĮ 6 straipsnio 5 dalį, asmenų, esančių kardomojo kalinimo vietose ir nuteistųjų laisvės atėmimu sveikatos priežiūra apmokama iš valstybės biudžeto lėšų.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

SDĮ 6 straipsnio 5 dalyje siūloma nustatyti išimtį, pagal kurią laisvės atėmimo vietų įstaigose laikomi pavojingomis užkrečiamomis ligomis sergantys asmenys būtų valstybės lėšomis draudžiami privalomuoju sveikatos draudimu (*inter alia* jų sveikatos priežiūra būtų apmokama iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų).

Kartu, atsižvelgiant į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 140 straipsnio 1 dalį teisė laikinai (iki 48 valandų) sulaikyti asmenis yra suteikta tik ikiteisminio tyrimo pareigūnams ir prokurorams (*inter alia* teisės saugos institucijoms), iš SDĮ 6 straipsnio 5 dalies brauktinas žodis „teismo“.

Įstatymo projekte siūlomi pakeitimai ženkliai prisidės prie suimtųjų ir nuteistųjų, besigydančių nuo pavojingų užkrečiamų ligų (ŽIV/AIDS, tuberkulioze, hepatitais) skaičiaus didinimo, o kartu – veiksmingai mažins tikimybę jiems toliau platinti pavojingas užkrečiamas ligas visuomenėje.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą nereikės priimti naujų teisės aktų ar keisti galiojančius.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte nėra naujų sąvokų, kurios turėtų būti įvertintos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderinami su Europos Sąjungos teisės aktais.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo projektui įgyvendinti nereikės priimti ar keisti įgyvendinamųjų teisės aktų.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projekto nuostatomis įgyvendinti (pavojingomis užkrečiamomis ligomis sergančius suimtuosius ir nuteistuosius valstybės lėšomis apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu) 2019 m. reikėtų apie 224 tūkst. eurų¹. 2020 – 2022 m. nurodyta metinė privalomajam sveikatos draudimui reikalingų lėšų suma galimai keistųsi, jei būtų indeksuojamas įmokos į PSDF už vieną valstybės lėšomis draudžiamą asmenį dydis.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projektas pastabų ir pasiūlymų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „sveikatos draudimas“, „sveikatos priežiūra“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

 Teisingumo ministras
Elvinas Jankevičius
20181119

¹ 373,1 (2019 m. metinės įmokos (eur) į PSDF už vieną valstybės lėšomis draudžiamą asmenį dydis) x 600 (preliminarus pavojingomis užkrečiamomis ligomis sergančių suimtųjų ir nuteistųjų skaičius).